سوال : عدم اجرای صحیح و کامل قانون ساماندهی مبادلات مرزی

ابتدا به تاریخچه و روند داد و ستد توسط مرزنشینان پرداخته و سپس قانون و آیین نامه آنرا مورد بررسی قرارداداه و استنباط خود را از سوال نمایندگان مطرح نمائیم.

تاریخچه مبادلات مرزی و داد و ستد توسط مرزنشینان به چندین دهه قبل از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و حکومت های قبل منتهی می گردد و در تمامی ادوار تاریخ بحث مرزنشینان مورد توجه جدی مسئولین حکومتی بوده است.

در سالیان اخیر نیز مستند به مواد (۱۰) و (۱۱) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی به این مهم توجه خاص مبذول شده و در ادامه نیز به منظور هماهنگی بیشتر در بخش های مختلف مبادلات مرزی و به منظور از بین بردن زمینه های قاچاق کالا و تحکیم استقرار افراد بومی در مرزهای کشورها در تاریخ ۱۳۸٤/۷/٦ قانون ساماندهی مبادلات مرزی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

در این قانون مبادلات مرزی را در سه بخش کلی؛

۱) مرزنشینان و شرکت های تعاونی آنها

۲) بازارچه های مرزی

۳) ملوانان، خدمه و کارکنان شناورهای در ازای حداکثر ۵۰۰۰ تن ظرفیت

تحت پوشش قرار داده است و در مواد ۱ الی ٤ قانون مزبور تعاریف و محدوده های جغرافیایی این گونه مبادلات را با استفاده از تعاریف کلی مندرج در ماده (۱۰) قانون مقررات صادرات و واردات مشخصاً بیان نموده است.

براساس قانون فوق الذکر در هر استان مرزی شورای ساماندهی مبادلات مرزی متشکل از استاندار یا یکی از معاونین وی به عنوان رییس، رییس سازمان بازرگانی استان به عنوان دبیر، روسای سازمان های صنایع و معادن، جهادکشاورزی، اداره کل اطلاعات، تعاون، تعزیرات حکومتی، گمرک، فرماندهی نیروی انتظامی، دادستان و نماینده اتحادیه شرکت های تعاونی مرزنشینان به نوان اعضای شواری بر حسن عملکرد و اجرای تصمیمات و خط مشی های دولت در بازارچه های مرزی استان نظارت می کند.

ارزش کل کالاهای قابل مبادله در مناطق مرزی (مرزنشینان) در سال های قبل به صورت سقف سالیانه دویست میلیون دلار (۱۳۷۹-۱۳۷۷) و سیصد میلیون دلار (۱۳۸۵-۱۳۸۰) تعیین گردیده بود.

پس از اجرایی شدن قانون ساماندهی مبادلات مرزی ارزش کل کالاهای قابل مبادله متناسب با وضعیت اجتماعی، اقتصادی و تعداد ساکنین مرزنشین به میزان (۳٪) کل واردات کشور به ماخذ سال قبل تعیین گردید و دولت مکلف شده است که سهمیه مبادله استان های مختلف را با در نظر گرفتن سقف فوق تعیین و ابلاغ نماید.

در این ارتباط سهمیه ارزی برای (۱۷) استان که از شمول این قانون برخوردار هستند اعلام شده است.

از نکات قابل توجه در قانون ساماندهی مبادلات مرزی، می توان به عدم امکان خروج کالاهای وارداتی از محل تسهیلات این قانون از استان های مرزی به سایر نقاط کشور اشاره نمود.

بازارچه های مرزی

در قانون ساماندهی مبادلات مرزی، بازارچه را محوطه ای محصور واقع در نقاط مرزی که مطابق با استانداردهای تعیین شده توسط دولت به صورت مستقل یا در قالب تفاهمنامه منعقده بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار تاسیس می شود تعریف نموده است که در آن داد و ستد کالا توسط مرزنشینان، شرکت تعاونی آنان، پیله‌وران و دارندگان کارت بازرگانی مجاز و قابل انجام می باشد.

برای این گونه بازارچه ها فهرست کالایی خاصی وجود ندارد و عزل و نصب مدیر بازارچه مرزی با حکم رییس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران صورت می گیرد.

در حال حاضر تعداد (۵۷) بازارچه مشترک مرزی با تصویب هیات محترم وزیران تاسیس شده اند که تعداد (۲۷) بازارچه فعال می باشند.

بازارچه های مشترک مرزی با توجه به نوع فعالیت های آنها که جنبه تجاری دارد در حال حاضر از تخفیف در سود بازرگانی برخوردار نمی باشد.

مرزنشینان و شرکت های تعاونی آنها

سهمیه ارزی مرزنشینان و تعاونی آنان در حال حاضر تعیین و ابلاغ گردیده است که مطابق آخرین فهرست اقلام قابل ورود مرزنشینان ابلاغ شده، قابل اعمال می باشد.

تحقیقات در نظر گرفته شده برای این بخش شامل؛ ارزاق عمومی از ۳۰٪ تا ۱۰۰٪ و برای سایر کالاها تا ۵۰٪ متناسب با درجه محرومیت منطقه می باشد.

به طور کلی واردات از طریق مبادلات مرزی مشمول هیچگونه عوارض و مابه التفاوت نیز نمی باشد (مطابق تبصره ۲ ماده (۸) قانون مبادلات مرزی) که به نظر می رسد برنج مرزنشینان نیز می بایستی از این قاعده استثنا نگردد.

ملوانان، خدمه و کارکنان شناورهای حداکثر ۵۰۰ تن

در مورد ملوانان با استفاده از قانون ساماندهی، در مورد ارزاق عمومی تا ۱۰۰٪ تخفیف و در مورد لوازم خانگی از حداکثر تا معادل ۵۰٪ از پرداخت حقوق ورود معافیت استفاده می گردد..

ملوانان قبلاً در طول سال ٦ نوبت امکان ورود کالا را به میزان ۵۰۰ هزار تومان به شرح فوق داشته و امکان استفاده از معافیت را داشتند در حالی که در اجرای مصوبات سفرهای استانی و با پیگیری های سازمان بازرگانی استان این رقم به ٦ نوبت در سال و در هر نوبت ۱/۵ میلیون تومان رسیده است. به عبارتی قبلاً ملوانان با استفاده از معافیت های مندرج مصوبات قانونی حداکثر ٦ بار و جمعاً ۳,۰۰۰,۰۰۰ تومان می توانستند همراه خودشان کالا با استفاده از معافیت وارد نمایند. که این مبلغ در حال حاضر به میزان ۹,۰۰۰,۰۰۰ تومان می باشد. ضمن این که این اقدام به لحاظ وزنی و تنوع کالایی نیز از امتیازات بیشتری نسبت به گذشته برخوردار گردیده است.

وضعیت تغییر سهمیه مبادلات مرزی مرزنشینان

سال	ماده (١٦)	ماده (١٧)
۱۳۷٦	سقف کلی برای مبادلات مرزنشینان تعیین نشده است.	سهمیه هر نفر ۱۰۰,۰۰۰ تومان تعیین شده است.
۱۳۷۷	سقف ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ دلار در سال برای واردات	سهمیه هر نفر ۵۰,۰۰۰ تومان برای واردات
۱۳۷۹	سقف ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ دلار در سال برای واردات	سهمیه هر نفر ۵۰,۰۰۰ تومان برای واردات
۱۳۸۰-۱۳۸۵	۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ دلار سهمیه سالانه مرزنشینان	سهمیه هر نفر ٤٤۰,۰۰۰ تومان برای واردات